PEG-sonde

Plaatsing en verzorging

ijsselland ziekenhuis

Hier gaat het om u.

www.ysl.nl

Patiënteninformatie

Deel 1: Plaatsing van een PEG-sonde

1. Wat is een PEG-sonde? 3
2. Voor de ingreep 3
3. Plaatsing van een PEG-sonde 5
4. Na de plaatsing van de PEG-sonde 6
5. Vervangen of verwijderen van een PEG-sonde 7

Deel 2: Verzorging van een PEG-sonde

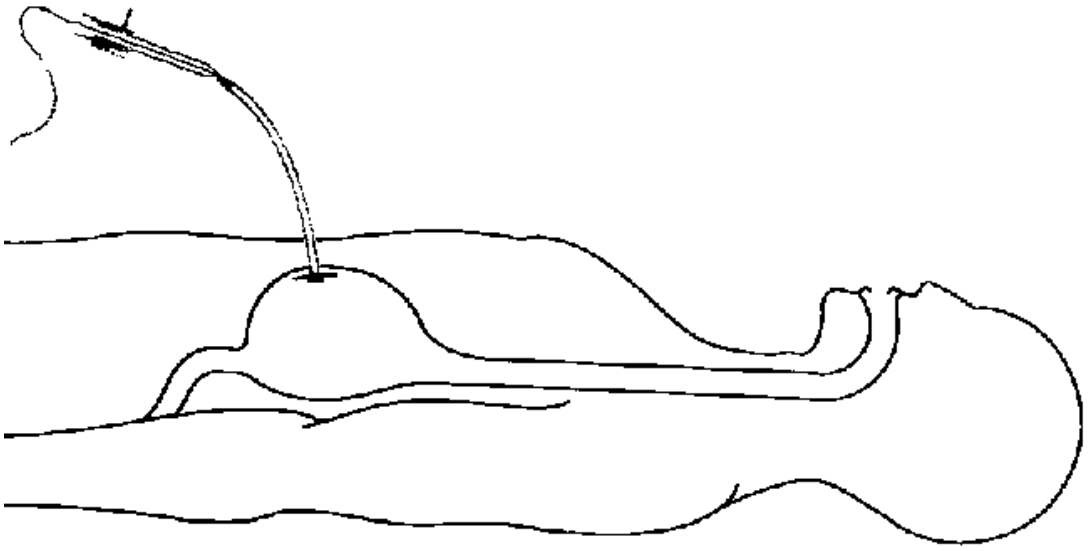
1. Verzorging van de PEG-sonde 9
2. Doorspoelen van de PEG-sonde 12
3. De sonde is verstopt; wat nu? 13
4. De sonde is per ongeluk verwijderd; wat nu? 13
5. Wat te doen bij mogelijke complicaties? 14
6. Heeft u nog vragen? 14

Deel 1
Plaatsing van een PEG-sonde

1. Wat is een PEG-sonde?

Als een patiënt zelf niet meer (voldoende) kan eten, kan via de PEG-sonde langdurig voeding direct in de maag worden toegediend.

De afkorting PEG staat voor *Percutane Endoscopische Gastrostomie*. Een PEG-sonde is een verbinding met de maag direct door de buikwand heen waardoor voeding kan worden gegeven.

2. Voor de ingreep

Belangrijk:

- Als u **suikerziekte** heeft, moet u dit ruimschoots **vóór** de ingreep kenbaar maken bij de aanvragend arts of tijdens het gesprek met de MDL-verpleegkundige.
- Als u **bloedverdunners** gebruikt - bijvoorbeeld Acetylsalicylzuur (Ascal), Asasantin, Acenocoumarol (sintrommitis), Marcoumar (fenprocoumon), Pradaxa of Plavix - dan moet u dit te allen tijde **vóór** de ingreep aangeven bij de aanvragend arts of tijdens het gesprek met de MDL-verpleegkundige.

- Als u bij de **trombosedienst** onder controle bent, moet u deze op de hoogte stellen van de ingreep.
- U blijft na de plaatsing van de PEG-sonde **een nacht in het ziekenhuis**. Neem daarom pyjama, toiletspullen e.d. mee naar het ziekenhuis.

De dag voor de ingreep

Vanaf 24.00 uur de avond voor het onderzoek moet u nuchter zijn: u mag vanaf dan niets meer eten of drinken.

De dag van de ingreep

Op de dag van de ingreep komt u naar het ziekenhuis.

- Weet u al waar u moet zijn?
  Dan mag u meteen doorlopen naar de betreffende afdeling. U hoeft zich niet te melden bij de aanmeldzuil.
- Weet u niet waar u moet zijn?
  Meldt u zich dan bij de receptiebalie in de hal.
- Daar wordt u verwezen naar de verpleegafdeling.

- Op de verpleegafdeling wijst de verpleegkundige u een bed toe en stelt u nog een paar vragen.
- Gebruikt u antistolling, dan wordt er bloed geprikt om te kijken hoe dun uw bloed is.
- Verder krijgt u een naaldje in uw arm, waardoor u **antibiotica** krijgt toegediend om de kans op een infectie na afloop te voorkomen.
- Vervolgens wordt u naar het **MDL-centrum** gebracht voor de plaatsing van de PEG-sonde.

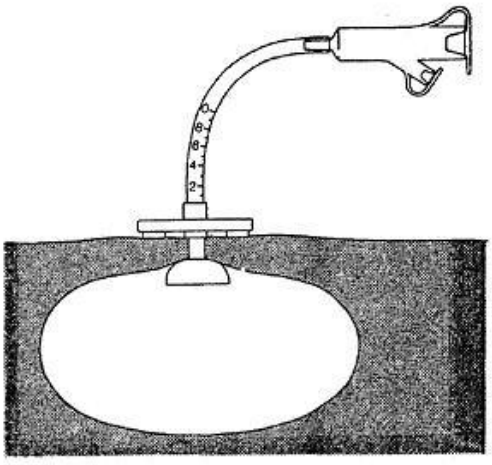
3. Plaatsing van de PEG-sonde

In het MDL-centrum krijgt u via het eerder ingebrachte infuusnaaldje een **slaapmiddel (roesje)** toegediend. Meestal ondervindt u daarvan geen hinder.
Voor meer informatie over het slaapmiddel (roesje) verwijzen wij u naar de folder ***Een roesje bij endoscopie***.

De ingreep zelf duurt ongeveer 30 minuten.

Via de mond wordt een flexibele slang (gastroscoop) ingebracht waarmee de slokdarm, de maag en de twaalfvingerige darm worden bekeken.
Als dit onderzoek laat zien dat het goed mogelijk is een PEG-sonde te plaatsen, zal de precieze plek worden bepaald. De buikwand wordt dan gedesinfecteerd en de huid wordt plaatselijk verdoofd.
Vervolgens wordt een holle naald door de buikwand in de maag gebracht. Door deze naald wordt een lange draad in de maag geschoven. Deze draad wordt via de gastroscoop in uw maag door de mond mee naar buiten genomen.

De PEG-sonde wordt aan deze draad bevestigd en via de mond, de slokdarm en de maag in de buikwand geplaatst.

Een schotelvormig plaatje in de maag aan het uiteinde van de PEG-sonde voorkomt dat de sonde naar buiten schiet.
Aan de buitenkant wordt de PEG-sonde ook vastgezet met een plaatje.

Tijdens de plaatsing van de PEG-sonde kan het volgende voorkomen:

1. de PEG-sonde kan niet worden geplaatst wegens het ontbreken van een geschikte plek,
2. ademhalingproblemen door verslikken tijdens het onderzoek,
3. bloeding van de insteekopening,
4. tijdelijk stilliggen van de darm,
5. ontstaan van een gaatje (perforatie) als gevolg van het aanprikken van een voorliggende darm. Een operatie kan dan nodig zijn.

4. Na de plaatsing van de PEG-sonde

Op de verpleegafdeling

Nadat de PEG-sonde is geplaatst, wordt u naar de verpleegafdeling teruggebracht. Daar blijft u één nacht.

U mag gedurende 18 uur na het onderzoek niets eten en drinken. Na die 18 uur wordt de PEG-sonde door de verpleging gecontroleerd. Is dit allemaal goed, dan kan er gestart worden met het spoelen van water. Als dat zonder problemen gaat, kan er gestart worden met de sondevoeding.

Weer thuis

- Als de wond goed geheeld is, mag u weer baden of douchen.
- Binnen enkele weken vergroeit de maag met de buikwand en vormt zich een kanaal (een zogenaamde *fistel)* tussen de maag en buikhuid. Dit kanaal wordt stevig door de vorming van bindweefsel.

Na plaatsing kunnen de volgende problemen zich voordoen:

1. ontsteking van de huid rondom de sonde, meestal licht en snel voorbijgaand,
2. uitbreiding van de ontsteking naar diepere huidlagen of buikvlies, (neem contact op met het MDL-centrum, zie p. 14)
3. een verstopte sonde (zie ook pag. 13).

Eventuele problemen of complicaties

Ernstige complicaties komen zelden voor (minder dan 1 op de 100 ingrepen).

5. Vervangen of verwijderen van de PEG-sonde

PEG-sondes moeten door een arts met behulp van de gastroscoop worden verwijderd.

Bij vervanging kan meestal zonder problemen een nieuwe sonde worden geplaatst door het reeds gevormde kanaal *(fistel*).

Bij verwijdering groeit het kanaaltje vanzelf dicht en mag u dezelfde dag weer gewoon eten, na goedkeuring van de behandelend arts. Als de verwijdering per ongeluk plaatsvindt ➔ zie volgende hoofdstuk.

Deel 2
Verzorging
van een PEG-sonde

1. Verzorging van de PEG-sonde

Algemeen

Bij de verzorging van de PEG-sonde dient u zich te realiseren dat de maag door de PEG-sonde tegen de voorste buikwand wordt aangetrokken. Pas na enkele weken is dit permanent vergroeid.

Het is ook belangrijk dat er een goede fistel wordt gevormd, dat is het “gangetje” tussen de maag en de huid naar buiten. Daarom zorgt de verpleging ervoor dat de PEG-sonde zeker de eerste 14 dagen goed tegen de buikwand gefixeerd blijft.

Na ongeveer 2 weken zal er enige mate van vergroeiing zijn, maar pas na 6 weken zit de maag zo vast dat een PEG-sonde gewisseld kan worden.

De blauwe veiligheidsklem mag de eerste 6 weken niet worden losgemaakt, deze is door de arts op de juiste plaats vastgezet.
De verpleging noteert op hoeveel cm. de sonde de huid passeert en controleert dit dagelijks.

Is de wond helemaal geheeld, dan mag u weer baden of douchen.

Benodigdheden voor de verzorging van de sonde:

- Gaasjes 5x5
- Gaas 10x10 en Leukopor
- Lauw leidingwater

Belangrijk: Desinfectans zoals *Povidone-Iodine* (PVP-I; bijvoorbeeld: Betadine, Braunol) en *Octenidindihydrochlorid-Phenoxyethanol* (bijvoorbeeld: Octenisept) mogen niet worden gebruikt. Deze kunnen een negatief effect hebben op de sonde.

Verzorging van de sonde en de fistel gedurende de eerste week na de plaatsing:

Controleer de PEG-sonde dagelijks.
Bij elke duidelijke verandering van de sonde (verkleuring, haarscheurtjes, lekkage, etc.) dient u contact op te nemen met de behandelend arts.

Dagelijks moet de sonde 360 graden gedraaid worden: pak de sonde tussen duim en wijsvinger vast en draai zo de sonde (niet dompelen!).

Controleer of de veiligheidsklem nog op de juiste plaats zit.

De insteekopening van de PEG-sonde hoeft alleen verschoond te worden als er vuil zit, anders de insteekopening zoveel mogelijk met rust laten.

De insteekopening is vuil:

- Was uw handen met water en zeep.

- Verwijder het oude verband en was opnieuw de handen.
- Reinig de huid rondom de insteekplaats met een gaasje gedrenkt in lauw leidingwater (GEEN alcohol)!
- Maak met 1 gaasje een streek over de huid rondom de insteekopening. Ook het afdekplaatje en de sonde op deze manier reinigen. Na iedere veeg een nieuw gaasje gebruiken.
- Observeer de insteekopening op:
  - Roodheid
  - Harde plekken
  - Pijn
  - Afscheiding
  - Eventuele andere bijzonderheden.
- Dek zo nodig de sonde af met een gaasje 10x10 en plak deze vast met een stukje leukopor.
- Maak het aansluitstukje aan het begin van de sonde 2 x per week schoon met water en een wattenstaafje.

Dagelijkse verzorging van de PEG-sonde en de fistel na 1 week:

- Reinig de huid dagelijks met water en eventueel met een milde zeep indien de insteekopening van de PEG-sonde geen vocht meer afscheid. Zolang de insteekopening nog vocht afscheid, worden de huid en het fixeerplaatje gereinigd zoals hierboven beschreven.
- Als de wond goed geheeld is mag u weer onder de douche en in bad. Sluit wel altijd van te voren de sonde goed af.
- Droog de huid zorgvuldig af.

- Dagelijks moet de sonde gedompeld en gedraaid worden.
  - Dat houdt in: Maak het klemmetje wat op het fixatieplaatje zit los en trek het afdekplaatje een stukje terug. Pak de PEG-sonde tussen duim en wijsvinder vast en duw hen 2 tot 3 cm naar binnen en draai de sonde 360 graden rond. Breng daarna de sonde weer in de uitgangspositie terug.
  - Maak het klemmetje op het fixatieplaatje weer vast. Het fixatieplaatje mag nu 0,5 cm losser op de sonde geplaatst worden, omdat de fistelgang zich nu gevormd heeft.
- Als de insteekopening goed genezen is hoeft deze niet meer verbonden te worden.

2. Doorspoelen van de PEG-sonde

Benodigdheden

- 50 ml spuit
- (kraan)water

Wanneer spoelt u de sonde door?

- Gebruik elke dag een nieuwe spuit.
- Spoel de sonde door met 20 – 30 ml water voor en na het toedienen van voeding of medicatie. Minimaal 4x daags doorspuiten om verstopping te voorkomen.
- Spoel de sonde niet alleen voor, maar ook na het toedienen van elk medicijn door. Dus ook tussen de verschillende medicijnen. Dit is belangrijk om een reactie tussen de medicijnen te voorkomen.
  → Wanneer u medicijnen gebruikt, vraag uw apotheker dan om de juiste toedieningsvorm.

- Sondes die (tijdelijk) niet gebruikt worden, moeten minimaal 3x per dag doorgespoeld worden.

3. De sonde is verstopt, wat nu?

Er zijn verschillende mogelijkheden:

- De sonde krachtig doorspoelen met lauwwarm water.
- Neem een 5 ml of 10 ml spuit, zet die op het aansluitstuk en probeer met een pompende beweging van de zuiger vocht door de sonde te krijgen.
- Kneed het uitwendige deel van de sonde.
- Lukt dit alles niet, overleg dan met uw arts of verpleegkundige.

4. De sonde is per ongeluk verwijderd, wat nu?

Als de sonde per ongeluk is verwijderd, dient u onmiddellijk een arts of verpleegkundige te waarschuwen.
De fistel (het kanaal) tussen de buikwand en uw maag groeit namelijk zeer snel weer dicht, al binnen enkele minuten tot uren. Snel reageren is dan nodig omdat de sonde anders opnieuw moet worden geplaatst.

Wanneer steriele katheters voor handen zijn (bijv. in verpleeghuis), direct in de fistel plaatsen, zodat de fistel niet dicht groeit.
In de thuissituatie, direct bellen en overleggen, dit geldt ook buiten kantoortijden.

5. Wat te doen bij mogelijke complicaties?

Een lichte vorm van afscheiding uit het fistelkanaal is normaal.

Waarschuw uw arts of verpleegkundige in geval van:

- pijn
- roodheid
- huidirritatie
- ontsteking
- pusafscheiding
- wild vlees.

6. Heeft u nog vragen?

Neem dan op werkdagen tussen 8.30 en 16.00 uur contact op:

Voor patiënten van het **IJsselland Ziekenhuis** geldt:
Bel het MDL-centrum: **010 - 258 51 80 / -5181, kies optie 2**

Buiten deze tijden kunt u bellen met 010 – 258 5000 en vragen naar de dienstdoende arts-assistent interne geneeskunde.

Verder nog van belang
Deze folder ondersteunt de mondelinge informatie die u van arts of verpleegkundige krijgt. Vraag het hen als u meer wilt weten over onderzoek, operatie, gevolgen, risico's of andere behandelmogelijkheden.
Ontdek Mijn IJsselland De toegang tot uw eigen gegevens, dossier, afspraken en vragenlijsten **mijn-ijsselland**
Aanbevolen websites Betrouwbare medische informatie, aanbevolen door onze zorgverleners **aanbevolen-websites**
IJsselland Folders Al onze patiëntenfolders kunt u opzoeken en lezen in onze Folder Web App **folder app**